

Teater

"Öö Veneetsias": Tiiu Laur (Annina), Mati Kõrts (Guido) ja Margit Saulep (Ciboletta).

Veneetsia, Viin, Wiesler

Operetilavastused pole teatrimaailmas kaua nii suurt kõmu tekitanud kui eelmisel hooajal, mil kaks saksa esilavastajat pöördusid operetiklassika poole: Peter Konwitschny tõi Dresdenis lavale “Silva” (saksa pealkiri on “Tšaardašivürstinna”) ja Berliinis Koomilise Ooperi tulevane peanäitejuht Andreas Homoki “Löbusa lese”. Puhkes äge diskussioon operetilavastamise üle, ja järsku oli žanr, mis küll endastmõistetavalt linnade kultuuriellu kuulub, aga harva esteetiliste arutluste kilbile tõstetakse, eristaatuses.

Igati rõõmustav, et oma sõna selles rahvusvahelises diskussioonis ütles nüüd ka rahvusooper Estonia – opereti-päevade korraldamisega, “Viini vere” sajanda etendusega ja Johann Straussi operetiga “Öö Veneetsias”, mis esietendus 6. oktoobril. Mõlemad viimatimainitud lavastas viinlanna Monika Wiesler, kelle peen muusikataju ja fantaasia on jätnud meie operetitegemistele tugeva pitseri.

Monika Wiesleri teater

Wiesler tabab täpselt muusikateose stiili ja leiab sellele veenva vaste oma lavastuse põhilaadiga. “Öös Veneetsias” hingavad nii Veneetsia kui ka Viin: Viini elegants ja valsi-joovastus ning Veneetsia lennukas maskikomöödia. Lavastus mõjus eriliselt õhulise ja lennukana. Kindlasti tekkis niisugune mulje ka tänu vaimukale, fantaasiarikkale koreograafiale. Juba avamängu ajal loovad arlekiinide ettevalmistused etenduse alustamiseks poeetilise ja samas tempoka atmosfääri. Ilus oli teise vaatuse üleminek kolmandaks: arlekiinide etteasted on kui pilte ühendav pael, igal arlekiinil on oma karakterne soolo, teravmeelses kookõlas parasjagu sooleivate orkestripillidega. Romantilisele muinasjutule vihjavad II vaatuse paleetantsud. (Balletisolistid olid Marika Muiste ja Sergei Upkin ning Dagmar Rang-Saal ja Sergei Martinovitš.) Wiesleri “Öö Veneetsias” meenutab Francesco Guardi värelemaid, hoogsate pintslitõmmetega Veneetsiapilte. Lavastusele ja koreograafiale jättis piisavalt ruumi Liina Keevalliku lavakujundus, mis ei kuhjanud lava butafooriaga üle ning leidis kooskõla muusikaga ning lavastaja taotlustega. Kaunid ja inspireerivad olid Meister Eldor Renteri kostüümid. Operetilavastamine, nagu seda teeb Wiesler, on

kauni illusiooni loomine, teatrifantaasia – imeline, et sellised maailmad on veel olemas.

Tegelased

Filigraanselt ja armastava hoolikusega on välja töötatud opereti kõik stseenid ja karakterid. Töö tulemuseks on kaks võrdväärselt huvitavat, viimistletud koosseisu. Mati Kõrtsi lüürilise ja seisusekohaselt väerika Urbino hertsogina rõõmüstas oma vokaalse stabiilsusega, ilusa fraseerimisega. Vello Jürna nutika Caramello, hertsogi habemeajaja rollis oli üllatavalt liikuv ja lahtise, särava olekuga. Hea lavaline enesetunne tuli ka laulmisele kasuks. Jürnas on mõndagi avastada. Caramello osa teeb ka debütant Urmas Põldma, igapäevaelus RAMi laulja. Tema aktiivne, energias pulbitsev Caramello veenis noore laulja vokaalses võimekuses ja paljutöötavas lavaandes. Ka makaronikoka Pappacoda roll pakkus kaks õnnestunud tõlgendust: täpne ja mõnusa huumoriga Alar Haak ning iga lavahetke nautiv Rauno Elp. Elbi puhul on kindlasti tegemist ühe ta hiilgerolliga. Elbil on teatrinarvi. Võimalik, et koomiline poolus tuleb tal kergemini kätte, tõsised või kaelamurdvate sügavustega rollid (Germont, Don Giovanni) on osutanud rohkem vastupanu. Aga me ei kaota selles suunas veel lootust.

Maskikomöödiatest Pantalonenat tuntud tegelastüüp on Delacqua, keda mahlakalt esitavad Voldemar Kuslap ja Väino Puura: esimeses võib aimata ihnsavõitu pedanti, teises laamendavat vanahärrat. Mõlemale sekundeerivad komöödiatüüpidenä Hans Miilberg ja Mati Vaikmaa ning Tarmo Sild ja Villu Valdmaa (senatorid Barbaruccio ja Testaccio).

“Öö Veneetsias” daamid olid väärilised partnerid oma härradele. Annina (Caramello armsam) osas leidis Tiiu Laur nii tarmukust kui ka lüürikat. Heli Veskuse vokaalne kindlus, lavasarm ja konkreeetus, üleüldiste žestide vältimine jätsid temast ka opereti vallas hea mulje. Cibolettat (Pappacoda armsamat) tõlgendas Margit Saulep koketeerivamalt ja Valentina Taluma loomulikumalt, maalähedasemalt. Mõlemal oli toredaid, hästi kokkumängitud hetki oma partneritega. Barbarana (senator Delacqua naine) esinesid võluvalt

Janne Ševtšenko ja Annika Tõnuri. Üliküpses eas senaatoriproua osa mängisid meeldejäävaks Helgi Sallo ja Marika Eensalu.

Estoonlaste Veneetsia-mosaigis on ka väiksemad rollid hästi paigas (Hertsogi paaž – Tatjana Järvi, Lemme Järvi; Gondoljeer Francesco – Tiit Tralla ja Rostislav Gurjev; Delacqua õepoeg – Olari Viikholm ja Priit Volmer). Toredaid tüüpe loovad koorilauljad. Koori ansamblitunnetus on hea, ka täpsust ja *pianos* laulmist nõudev sünnipäevalaul Delacquale oli muljetavaldav (koormeister Elmo Tiisvald). Kui õnnestuks lisada ka teksti (vähemalt mõne võtmesõna) arusaadavus...

Paul Mägi teater

Lavastajatöö filigraansusele vastas “Öö Veneetsias” muusikaline ettevalmistus (muusikaline juht ja dirigent Paul Mägi). Lavastiili õhulisus ja lennukus oli kuulda ka muusikatõlgenduses. Ladusad ansamblid ja kerge, paindlik fraseerimine nii lauljatelt (kontsertmeisterid Ülla Millistfer, Ülle Rebane ja Jaanus Juul) kui ka orkestrilt loob ju üldse võimaluse viini opereti õnnestunud etenduseks. Orkester mängis Paul Mägi dirigeerimisel viinilikult sooja tämbri ja täpse, karakterse artikulatsiooniga. Viini valsside interpreteerimine on teatavasti omaette kunsttükk, millega tuldi stiilselt toime. Kui meenutada, et rahvusooperi kavas on praegu nii erinevad, ent samas väga nõudlikud teosed nagu Richard Straussi “Salome” ja Johann Straussi “Öö Veneetsias”, siis mõlema muusikalisele küljele ja orkestri arengule võib avaldada ainult tunnustust.

Operetietendus kui kunstiteos

Tegelikult peaksime ju alati selle poole püüdlema, et muusikalavastus oleks harmooniline tervik, puhas ja viimistletud töö. Alles sellelt pinnalt saab alustada diskussiooni stiili, vormi, esteetiliste vaatepunktide jms. üle. Loodame, et eesti muusikateater pakub sel hooajal varasemast rohkem ainet just niisugusteks diskussioonideks ja rahvusooperi “Öö Veneetsias” suudab hoida esietenduseks saavutatud taset.

KRISTEL PAPP